

др Милан Шкулић
професор Правног факултета
Универзитета у Београду

ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛИТЕТ

ОСНОВНИ

Кривичноправни аспекти

општи кривичноправни институти

Појам о.к. у кривичноправном смислу

- криминална група постоји када су кумулативно испуњени следећи услови:
- 1) *бројчани састав* – групу мора чинити најмање три лица,
- 2) одговарајући *временски континуитет* – група мора постојати одређено време,
- 3) *криминална циљна усмереност* - група мора деловати споразумно у циљу вршења једног или више кривичних дела за које је прописана казна затвора од четири године или тежа казна, те
- 4) *генерална сврха криминалног деловања* – група чини кривична дела ради: а) непосредног или посредног стицања финансијске или друге користи или б) ради остваривања остваривања и задржавања утицаја на привредне или друге важне државне структуре.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Општи институти кривичног права
- - Организовани криминалитет и саучесништво
 - а) саизвршилаштво
 - б) подстрекавање
 - в) помагање
- - некада постојећи облик саучесништва (организовање злочиначког удружења)

саизвршилаштво

- када више лица, учествовањем у радњи извршења са умишљајем или из нехата заједнички изврше кривично дело, **или**
- остварујући заједничку одлуку другом радњом са умишљајем битно допринесу извршењу кривичног дела.

саизвршилаштво

- два алтернативно прописана случаја:
- 1) када више лица учествовањем у радњи извршења са умишљајем или их нехата заједнички изврше кривично дело и
- 2) када више лица остварујући заједничку одлуку другом радњом (дакле радњом, која не представља радњу извршења), са умишљајем битно допринесу извршењу кривичног дела.

ПОДСТРЕКАВАЊЕ

- најтежи облик саучесништва у ужем смислу
- зашто
- шта је типично за о.к. ?
- ко другог са умишљајем подстрекава да изврши кривично дело, казњава се казном која је за то кривично дело прописана.
- сличности и разлике са *Командном одговорношћу ...*

ПОДСТРЕКАВАЊЕ

- За неуспело подстрекавање, односно покушај подстрекавања кажњава се када су кумулативно испуњена два услова:
- 1) ако се подстрекава на извршење кривичног дела чији је покушај по закону кажњив, тј. када се подстрекавање односи на кривично дело за које се може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, као и када се ради о подстрекавању на друго кривично дело у погледу којег је законом изричито прописано кажњавање и за покушај, те
- 2) уколико кривично дело на које је подстрекавано не буде ни покушано

помагање

- онај ко другоме са умишљајем помогне у извршењу кривичног дела кажњава као да кривично дело сам учинио, а може се и блаже казнити
- блажи облик саучесништва у ужем смислу...
- зашто ?

ПОМАГАЊЕ

- Као помагање у извршењу кривичног дела сматра се нарочито:
- давање савета или упутстава како да се изврши кривично дело,
- стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дела,
- отклањање препрека за извршење кривичног дела, као и
- унапред обећано прикривање кривичног дела, учиниоца, средстава којима је кривично дело извршено, трагова кривичног дела или предмета прибављених кривичним делом
- није лимитативног карактера, већ је *egempli causa* типа
- *questio facti*.

помагање

- 1) физичко (материјално) помагање
и
- 2) психичко (интелектуално)
помагање

ПОМАГАЊЕ

- Са становишта доказивања, физичко помагање које има конкретан и реалан карактер, се мора недвосмислено утврдити као објективно постојеће у физичком смислу, што се по правилу у пракси огледа у: 1) утврђивању постојања одређених *предмета кривичног дела* којима је помогнуто (на пример, средство извршења – пиштољ, револвер, експлозив и сл., које је обезбеђено извршиоцу), када ти предмети представљају материјалне доказе, или
- 2) *доказивању* извођењем расположивих материјалних или личних доказа, да је одређеном реалном радњом помагач извршиоцу омогућио или олакшао извршење кривичног дела, када је на пример, чувао стражу, претходно осматрао објекат напада и сл
- чињење или нечињење
- разлика у односу на подстрекавање...

Облици кривице саучесника

- Саизвршилац је одговоран за извршено кривично дело у границама свог умишљаја или нехата, а подстрекач и помагач у границама њиховог умишљаја.
- код саизвршиоца могућа оба облика кривице, како умишљај, тако и нехат, док подстрекач и помагач могу да одговарају само за умишљајно предузете радње подстрекавања или помагања

Облици кривице саучесника

- три ситуације:
- 1) квалитативни ексцес,
- 2) квантитативни ексцес и
- 3) негативни квантитативни ексцес

О.К. и саучесништво

- некада постојећи облик саучесништва
- **организовање злочиначког удружења**
- три услова:
- 1) да је неко лице створило или искористило неку већ постојећу организацију, банду, заверу, групу или друго удружење;
- 2) да је егзистирао одређени злочиначки план;
- 3) да је од стране припадника удружења извршено бар једно кривично дело које је произашло из злочиначког плана.

О.К. и саучесништво

- завера у англосаксонском кривичном праву
- неки широко дефинисани концепти у немачком кривичном праву
- *извршилаштво (Täterschaft)*
- саучесништво (*Teilnahme*),
- «као извршилац кривичног дела кажњава онај ко кривично дело изврши сам (непосредно извршилаштво – *unmittelbare Täterschaft*) или
- служећи се неким другим лицем (посредно извршилаштво – *mittelbare Täterschaft*)

О.К. и саучесништво

- «учинилац иза учиниоца» (*Täter hinter dem Täter*)
- «организовани апарат власти», односно «моћи» (*Organisatorische Machtapparate*),
- «учиниоци који делују за писаћим столом» (*Schreibtischtäter*)
- нацистички режим
- «немачко-немачка граница», у време постојања Немачке Демократске Републике (DDR)
- зашто није примењиво у пуној мери на случајеве о.к. ?

О.К. и саучесништво

- ТИПИЧНО за о.к.
- зашто
- систем “тампона”
- принцип хијерархије
- однос патрон-клијент итд.

О.К. и саучесништво

ХВАЛА НА ПАЖЊИ